

Київський університет імені Бориса Грінченка

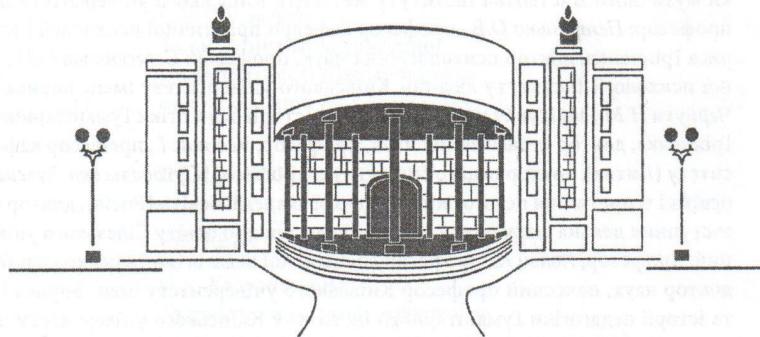
«Педагогічна освіта: теорія і практика»

Інтернаціональний науково-практичний збірник

Київський університет імені Бориса Грінченка, відкритий у вересні 1992 року, є однією з найстаріших освітніх установ України та однією з провідних державних освітніх установ країни. Університет має відмінну репутацію як освітньо-наукова установа та підготовчий центр для професійного розвитку кваліфікованих фахівців.

Педагогічна освіта: теорія і практика

Психологія Педагогіка

Збірник наукових праць

№ 23

Із змістом видання можна ознайомитися на сайті www.knu.edu.ua або у відділі науково-видавничої діяльності КНУБГУ

Видання засновано 1992 року. Видавець: Київський національний університет імені Бориса Грінченка. Адреса: 03022, м. Київ, вул. Грушевського, 10. Телефон: +380 44 234 03 00. Електронна пошта: zbrn@knu.edu.ua. ISSN 1683-1365

Київ • 2015

Офіційний сайт видавця: www.knu.edu.ua | Офіційний сайт друкарні: www.knudr.com

УДК 37.01

ББК 74.0

П 24

Засновники:
Київський університет імені Бориса Грінченка

Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка» включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з педагогіки (Бюлєтень ВАК України № 11, 2009 р.) та психології (Бюлєтень ВАК України № 7, 2010 р.).

Виходить двічі на рік.

Видається з грудня 2001 р.

Рекомендовано Вченого радою Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 4 від 29 квітня 2015 р.)

Редакційна колегія:

Огнев'юк В.О., ректор Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор філософських наук, професор, академік НАПН України (головний редактор); Хоружа Л.Л., проректор з наукової роботи Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор (заступник головного редактора); Безпалько О.В., директор Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор; Беленька Г.В., заступник директора Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, доцент; Лозова О.М., завідувач кафедри практичної психології Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор психологічних наук, професор; Малихін О.В., професор кафедри теорії та історії педагогіки Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор; Мартиненко С.М., завідувач кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор; Міляєва В.Р., завідувач НДЛ розвитку людини Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор психологічних наук, доцент; Олексюк О.М., завідувач кафедри теорії і методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор; Петрунько О.В., професор кафедри практичної психології Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор психологічних наук, професор; Сергєєнкова О.П., завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка доктор психологічних наук, професор; Чернуха Н.М., завідувач кафедри теорії та історії педагогіки Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор; Кевішас І., професор кафедри музики Вільнюського едукаційного університету (Литва), доктор педагогічних наук, професор; Суходольська-Кулешова Л.В., головний спеціаліст Відділення філософії освіти і теоретичної педагогіки Російської академії освіти (Росія), доктор педагогічних наук, професор; Огородська-Мазур Є., заступник декана факультету етнології та наук про освіту Сілезького університету в Катовіце (Польща), доктор хабілітований, професор; Хольц К., професор спеціальної педагогіки та психології Гейдельберзького університету освіти (Німеччина), доктор наук, почесний професор Київського університету імені Бориса Грінченка; Терентьев Н.О., доцент кафедри теорії та історії педагогіки Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, доцент (відповідальний секретар).

Рецензенти:

Чернобровкін В.М., завідувач кафедри психології Луганського національного університету імені Т. Шевченка, доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України; Бібік Н.М., головний науковий співробітник Інституту педагогіки НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України; Бєлехова Л.І., професор кафедри англійської мови та методики її викладання Херсонського державного університету, доктор філологічних наук, професор.

Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка : зб. наук. пр. / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка / редкол. : Огнев'юк В.О., Хоружа Л.Л. [та ін.]. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. — № 23. — 128 с.

ISSN 2311-2409

У збірнику наукових праць розглядаються актуальні проблеми сучасної педагогічної та психологічної науки в історичному, методологічному, методичному аспектах, підбиваються підсумки експериментальних педагогічних та психологічних досліджень.

УДК 37.01
ББК 74.0

ISSN 2311-2409

© Автори публікацій, 2015

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015

ЗМІСТ

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

- Ю.П. Шапран, О.І. Шапран
Типологія освітнього середовища в умовах компетентнісно-зорієнтованої педагогічної освіти 4

ІСТОРІЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ

- ✓ С.Ю. Головчук
Ідея патріотичного виховання в українській педагогічній думці (кінець XIX – початок ХХ століття) 11

ПЕДАГОГІЧНА ІННОВАТИКА

- В.В. Павленко
Креативність: сутність, структура, закономірності формування і розвиток 15
- ✓ Т.О. Саврасова-В'юн
Концептуальна модель громадянської активності студентів класичного університету 22

- А.К. Солодка
Результати дослідження теоретико-методичних зasad кроскультурної взаємодії учасників педагогічного процесу вищих навчальних закладів 26

- Я.С. Фруктова
До проблеми відбору змісту професійної підготовки фахівців з журналістики та інформації: теоретико-методологічний та практичний аспекти 32

- ✓ Н.М. Чернуха, М.В. Козир
Інформаційна компетентність – обов'язковий актив сучасного школяра 38

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

- Т.О. Бодрова
Принцип взаємодії університету і школи в методичній підготовці майбутніх учителів музики 43

- Г.Б. Захарова
Модель реалізації сукупності дидактичних умов формування вмінь самостійно-пізнавальної діяльності студентів засобами інформаційних технологій 50

Т.В. Зубехіна

- Організаційно-методичні умови формування інформаційної культури бакалаврів з туризму у процесі фахової підготовки 55

О.Ю. Горожанкіна

- Зміст та структурні компоненти музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музики 59

В.В. Кочина

- Компетентнісний підхід у формуванні культури професійного спілкування майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі 66

В.С. Кушнір

- Модель професійно орієнтованої лінгвістичної компетентності майбутніх медиків 71

О.Д. Рейпольська, І.Б. Таран

- Визначення рівнів сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності у студентів дошкільного фаху 77

О.В. Сніговська

- Формування міжкультурної компетентності міжнародників при викладанні іноземної мови 82

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ

- О.А. Кривопишина
Творчість як предмет наукового дослідження на мультипарадигмальному етапі розвитку психології 88

В.Ю. Помилуйко

- Психологічні детермінанти розвитку компетентностей учителів у Європейських країнах 94

Л.В. Помиткіна

- Психологічні особливості реалізації компетентнісного підходу в освіті 99

К.М. Скиба

- Професіографічний підхід до побудови компетентнісної моделі перекладача 105

РЕЗЮМЕ

- 111

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

- 122

ДО УВАГИ АВТОРІВ ПУБЛІКАЦІЙ!

- 124

ВИМОГИ ЩОДО ОФОРМЛЕНИЯ СТАТТІ

- 124

Chernukha N.M., Kozyr M.V.

INFORMATION COMPETENCE AS NECESSARY SKILL OF MODERN STUDENT

The article highlights theoretical bases in the process of information competence formation as a necessary skill of modern student; discusses the problem of information competence formation of personality that becomes determined factor of efficiency of his labour activity and everyday life.

Key words: information, information competence, information culture, information activity, information self-service, information technologies, key educational competencies, computer competence.

Чернуха Н.Н., Козырь М.В.

ИНФОРМАЦИОННАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ — ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ АКТИВ СОВРЕМЕННОГО ШКОЛЬНИКА

В статье отражены теоретические основы процесса формирования информационной компетентности как необходимого актива современного школьника; рассмотрена проблема формирования информационной компетентности личности, которая становится определяющим фактором эффективности её трудовой деятельности и повседневной жизни.

Ключевые слова: информация, информационная компетентность, информационная культура, информационная деятельность, информационное самообслуживание, информационные технологии, ключевые образовательные компетенции, компьютерная компетентность.

Модель психолого-педагогічного супроводу учня у системі компетентнісно орієнтованого підходу до навчання ґрунтуються на уявленнях про компетентність як загальну здатність особистості, непредметне утворення, як інтегрований результат навчання, пов'язаний з уміннями використовувати знання та власний досвід у конкретних життєвих ситуаціях [1, 16]. У наш час в Україні йде становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження країни в Болонський процес, в світовий освітній простір. Як головні напрями переходу до освітньої парадигми початку ХХІ століття розглядають:

- фундаменталізацію освіти на всіх рівнях;
- реалізацію концепції випереджаючої освіти, орієнтованої на умови існування людини в інформаційному суспільстві;
- формування системи освіти впродовж всього життя;
- упровадження інноваційних методів та інтернет-технологій;
- підвищення доступності якісної освіти шляхом розвитку системи дистанційного навчання і засобів підтримки навчального процесу сучасними інформаційними і телекомуникаційними технологіями (Овчарук О.В., 2004).

Зазначимо, що освітні компетенції обумовлені особистісно-діяльнісним підходом до освіти, оскільки відносяться виключно до особи учня і виявляються, та перевіряються тільки в процесі виконання ним певним чином складеного комплексу дій.

Компетенція (в перекладі з латин. — *competentia*) означає коло питань, у яких добре обізнана людина володіє пізнаннями та досвідом. Компетентна в певній області людина володіє відповідними знаннями і здібностями, що дозволяють їй обґрутовано судити про цю галузь і ефективно діяти в ній. Для розділення загального

і індивідуального відрізнятимемо синонімічно часто використовувані поняття «компетенція» і «компетентність». Компетенцію розглядають як сукупність взаємоз'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), що задаються по відношенню до певного кола предметів, і процесів, необхідних для якісної продуктивної роботи з ними [5, 53].

Компетентність — це володіння людиною відповідною компетенцією, що включає його особисте ставлення до неї і предмету діяльності. Формування компетенцій відбувається засобами змісту освіти. У результаті в учня розвиваються здібності і з'являються можливості вирішувати у повсякденному житті реальні проблеми [5, 55].

А. Хуторський визначає наступні ключові освітні компетенції: ціннісно-смислові, загально-культурні, навчально-пізнавальні, комунікативні, соціально-трудові та компетенції особистісного самовдосконалення [6].

На нашу думку, інформаційна компетентність має об'єктивну і суб'єктивну сторони. Об'єктивна сторона полягає у вимогах, які соціум висуває до професійної діяльності сучасного фахівця. Суб'єктивна сторона інформаційної компетентності полягає у віддзеркаленні об'єктивної сторони через індивідуальність фахівця, його професійну діяльність, особливості мотивації у вдосконаленні і розвитку власної інформаційної компетентності.

Інформаційна компетентність має внутрішню логіку розвитку, яка не зводиться до підсумовування її підсистем (елементів), і логіку розвитку кожної підсистеми окремо.

Метою даної статті є огляд особливостей процесу формування інформаційної компетентності як обов'язкового актива сучасного школяра. Завдання статті полягає у дослідження теоретичних основ процесу формування інформаційної

компетентності учня сучасної школи. Для розв'язання поставлених задач використовувалися теоретичні методи наукового пошуку (аналіз і синтез психолого-педагогічної, методичної літератури з проблемами дослідження; теоретичне осмислення й узагальнення педагогічного досвіду вчителів для визначення стану роботи з формування інформаційної компетентності у сучасних школярів).

Методологією даного дослідження є концепції вчених щодо компетентнісно орієнтованого та інформаційного підходів (наукове пізнання об'єктів, процесів або явищ природи і суспільства, згідно з яким у першу чергу виявляються і аналізуються найхарактерніші інформаційні аспекти, що визначають функціонування і розвиток об'єктів); концепції психологів (Д. Ельконін, І. Зимня, Г. Костюк, О. Леонтьєв, І. Синиця) про мовленнєву діяльність і спілкування; характеристики закономірностей психічного розвитку школярів; вчення про діалектичний взаємозв'язок мислення і мовлення (Л. Виготський, М. Жинкін, С. Рубінштейн); визначення психологічної природи самоконтролю в навчальній діяльності (П. Блонський, В. Мамушин, С. Тищенко); провідні ідеї дидактиків і методистів щодо обґрунтування змісту, форм і прийомів роботи з формування інформаційної компетентності; загальні положення теорії тексту (І. Гальперін, Л. Мацько, О. Москальська).

Проблема формування компетентностей учнів активно досліджується науковцями, методистами, вчителями-практиками. Її загальнометодичні аспекти розкривають вітчизняні і зарубіжні вчені: Н. Бібік, С. Бондар, Т. Гільберт, І. Гурняк, І. Зимня, С. Капіруліна, Н. Кузьміна, Л. Круглик, А. Хуторський, С. Шилов.

Перетворення сучасної цивілізації в інформаційне суспільство актуалізує проблему формування інформаційної компетентності особистості, яка стає визначальним чинником ефективності її трудової діяльності і повсякденного життя. Інформаційна компетентність виявляється в умінні технологічно мислити і передбачає наявність аналітичних, проектних, прогностичних умінь в засвоєнні і застосуванні інформації. Варто зазначити, що в сучасному тлумаченні терміну «інформаційна компетентність» найчастіше йдеться про використання комп'ютерних інформаційних технологій, тому варто розмежувати поняття «комп'ютерна компетентність» й «інформаційна компетентність».

Дослідженням у галузі інформаційної компетентності присвячені роботи О. Буйницької, Ю. Зубова, Н. Насирової, В. Фокеєва та інших. Ряд учених розглядає інформаційну компетентність як складову професійної компетентності. О. Буйницька визначає етапи формування

інформаційної компетентності, які має проходити учень під час роботи з інформацією:

— ознайомлення: учень визначає кількість інформації з проблемами та можливість її опрацювання;

— репродукція: учень вивчає масив інформації з проблемами, накопичує її;

— перетворення: критичне осмислення масиву інформації (порівняння фрагментів із різних джерел однієї тематики, визначення їх достовірності); вилучення робочої інформації та її узагальнення;

— творчий етап: створення власного інтелектуального продукту на основі отриманої та перетвореної інформації (формулювання гіпотез, їх перевірка і доведення, створення власних теорій, написання творчих робіт, художніх творів) [1, 24].

Виходячи з цього, пропонуємо розрізняти наступні види інформаційної компетентності учнів:

— елементарна (засвоєння на початковому рівні необхідної навчальної інформації, яке потребує обов'язкового вдосконалення на наступному рівні);

— базова (володіння оптимальним обсягом інформації, необхідним для засвоєння основного навчального змісту; уміння критично осмислювати масиви інформації; порівнювати фрагменти з різних джерел з однієї тематики й визначати їх достовірність; вилучати інформацію, потрібну для роботи, й узагальнювати її);

— творча (створення власного інтелектуального продукту на основі отриманої та перетвореної інформації).

Формування інформаційної компетентності, перш за все, припускає формування універсальних навичок мислення і вирішення задач. До них відносяться «уміння спостерігати і робити логічні висновки, використовувати різні знакові системи і абстрактні моделі, аналізувати ситуацію з різних точок зору, розуміти загальний контекст і приховане значення висловів, неухильно самостійно працювати над підвищеннем власної компетентності у цій сфері» (О.І. Пометун, 2005).

Як свідчить наукова практика, властивостями інформаційної компетентності є:

— дуалізм — наявність об'єктивної (зовнішньої оцінки інформаційної компетентності) і суб'єктивної (внутрішньої самооцінки власної інформаційної компетентності) сторін;

— відносність — знання і, власне, бази знань швидко стають застарілими, і їх можна розглядати як нові тільки в умовно визначеному просторово-часовому відрізку;

— структурованість — кожна людина має свої особливим чином організовані бази знань;

— селективність — не кожна інформація, що надходить, трансформується в знання, що вбудовуються у наявні організовані бази знань;

— *акумулятивність* — знання й бази знань з часом мають тенденцію до «накопичення» — акумуляції, стають ширше, глибше, об'ємніше;

— *самоорганізованість* — процес довільного виникнення нових баз знань;

— *поліфункціональність* — наявність різноманітних предметно-специфічних баз знань.

Як свідчить практика, специфікою інформаційної компетентності особистості є вміння знаходити, опрацьовувати та використовувати інформацію з різних джерел. Найвідоміші джерела інформації — це лекції вчителя, матеріали першоджерел (літописи, щоденники, листи, державні документи тощо), белетристика, копії/рукописи тексту, журнальних статей, підручники, інтерв'ю та біографії, свідчення очевидців або коментарі, електронні засоби (телебачення, відео), Інтернет.

Таким чином, інформаційна компетентність — це добра обізнаність у світі інформації. Важливою складовою нової парадигми освіти є ідея неперервного навчання, що охоплює усі форми, типи та рівні навчальної діяльності. Реалізація ідеї неперервного навчання спрямована на подолання головної суперечності сучасної системи освіти — суперечності між стрімкими темпами збільшення обсягів інформації у світі та обмеження можливостями їх засвоювання людиною. Ця суперечність спонукає навчальні заклади формувати в учнів уміння вчитися, знаходити інформацію, критично її оцінювати і творчо використовувати, тобто формувати у них інформаційну культуру.

Інформаційна культура — це сукупність духовних цінностей у сфері інформаційних відносин, створених людством упродовж його історії. Сучасні вчені і практики вважають, що загальний стан інформаційної культури учнівської молоді не можна визначити задовільним. На уроках з одного предмета вони не вміють застосовувати знання, набуті на уроках з інших предметів. Як правило, випускники шкіл виявляються безпорадними, розв'язуючи типові інформаційні завдання: не знають складу бібліотечних каталогів і картотек, їх спецефічних особливостей під час пошуку інформації, не обізнані з алгоритмами розв'язання пошукових завдань, не володіють методикою виконання інформаційних запитів, неспроможні грамотно оформити результати пошуку тощо. Найбільш тривожним симптомом, що характеризує низький рівень інформаційної культури школярів, є те, що вони не визнають власної некомпетентності у галузі інформаційної діяльності, не уявляють цінності спеціальних знань і навичок інформаційного самообслуговування, не розуміють, яку реальну допомогу ці знання та навички можуть надати їм у різних сферах практичної діяльності (навчальній, науково-дослідній, самоосвітній, на дозвіллі).

У наш час через стрімке збільшення обсягів інформації шкільні посібники з будь-якого

предмета не можуть умістити всі наявні відомості. Більш того, інформація швидко застаріває, і не варто розраховувати на те, що набуті знання будуть актуальними упродовж кількох десятиліть, «багажем на все життя». І тому, згідно з принципами особистісно зорієнтованого навчання, і, спираючись на власний досвід підготовки до уроків, учень повинен самостійно набувати нові знання, використовувати всю різноманітність інформаційних ресурсів, зокрема друковане слово, аудіо- та відеоматеріали, електронні мережі, а отже:

- знати джерела навчальної інформації;
- швидко знаходити у «Змісті» необхідну сторінку;
- знаходити у «Вступі» необхідну інформацію, як працювати з нею;
- орієнтуватись у шрифтових виділеннях і рубрикаціях, додатках;
- працювати з термінологічним покажчиком;
- усвідомлено працювати з додатками;
- відповідно до логіки викладення інформації складати план-конспект;
- відповідно до теми цілеспрямувати свою пізнавальну діяльність;
- аналізуючи прочитане, поділяти надану інформацію на основну та другорядну;
- слідкувати за логікою викладення автором думки, знаходити головне у прочитаному;
- коментувати прочитане;
- записувати важливі думки, висловлювання, цитати;
- конспектувати прочитане своїми словами;
- знаходити фактичні помилки у відповідях однокласників;
- переказувати прочитане;
- розподіляти текст на змістові частини;
- ставити запитання, відповідно до прочитаного;
- робити висновки;
- встановлювати міжтемні зв'язки у прочитаному;
- обґрунтовувати відповідь, добирати влучні аргументи;
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки у процесах життедіяльності.

На практиці ці вміння формуються у процесі проведення різноманітних за змістом і формою заходів: бесіди, консультації для учнів на уроці та в бібліотеці, використання пам'яток («Як працювати з підручником»; «Як читати книгу»; «Як скласти план, тези, конспект»; «Як скласти план тексту підручника»; «Як читати науково-популярну книгу»; «Як читати газету»; «Як користуватися довідковою літературою»; «Як працювати з текстом пара-графа»; «Як написати реферат»).

Виходячи з вищенаведеного, пропонуємо наступні етапи формування інформаційної компетентності як обов'язкового активу сучасного школяра:

- формувати міцні базові знання учня;
- вчити, де учень може знайти необхідну інформацію з теми;
- формувати уміння застосовувати необхідні новітні інформаційні технології;
- розвивати в учнів уміння відфільтровувати тільки актуальну та корисну інформацію;
- формувати уміння аналізувати інформацію, помічати закономірності та використовувати їх, прогнозувати й робити висновки;
- формувати уміння висловлювати власну точку зору на основі аналізу попередньої інформації;
- формувати уміння генерувати оригінальні думки та ідеї;
- формувати уміння практично реалізовувати нові розробки, технології, пристрої тощо на основі власних ідей.

ДЖЕРЕЛА

1. Буйницька О.П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання / О.П. Буйницька. — К., 2012. — 240 с.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. — К. : «К.І.С.», 2004. — 112 с.
3. Новий тлумачний словник української мови / укл. В. Яремко, О. Сліпушко. — Т. 4. — К. : Аконіт, 2000. — 365 с.
4. Пометун О.І. Компетентнісний підхід — найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти / О.І. Пометун // Рідна школа. — 2005. — № 1. — С. 65–69.
5. Трубачова С.В. Умови реалізації компетентнісного підходу в навчальному процесі / С.В. Трубачова. [Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : Бібліотека з освітньої політики] / Під заг. Ред. О.В. Овчарук. — К. : «К.І.С.», 2004. — С. 53–58.
6. Хуторской А.В. Ключевые компетенции и образовательные стандарты [Электронный ресурс] / А.В. Хуторской // Отделение философии образования и теоретической педагогики. — РАО, Центр «Эйдос», 2002. — Режим доступа : <http://www.eidos.ru/journal/2002/0423.htm>
7. Якісна освіта для всіх молодих людей: виклики, тенденції і пріоритети / [Ред.колегія : В. Кремень, М. Степко, В. Огнєв'юк, О. Сухолиткін, Ю. Завалевський]. — К., 2004. — 83 с.

REFERENCES

1. Buinyska O.P. Informatsini tekhnolohii ta tekhnichni zasoby navchannia / O.P. Buinyska. — K., 2012. — 240 p.
2. Kompetentnisiy pidkhid u suchasnii osviti : svitovy dosvid ta ukrainski perspektivy : Biblioteka z osvitnioi polityky / Pid zah. red. O.V. Ovcharuk. — K. : "K.I.S.", 2004. — 112 p.
3. Novyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoj movy / ukl. V. Yaremko, O. Slipushko. — T. 4. — K. : Akonit, 2000. — 365 p.
4. Pometun O.I. Kompetentnisiy pidkhid — naivazhlyvishyi orientyr rozvytku suchasnoi osvity / O.I. Pometun // Ridna shkola. — 2005. — № 1. — P. 65–69.
5. Trubachova S. V. Umovy realizatsii kompetentnisnoho pidkhodu v navchalnomu protsesi / S.V. Trubaova [Kompetentnistnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovy dosvid ta ukrainski perspektivy : Biblioteka z osvitnoi polityky] / Pid zah. Red. O.V. Ovcharuk. — K. : "K.I.S", 2004. — P. 53–58.
6. Khutorskoy A. V. Klyuchevye kompetentsii i obrazovatelnye standarty / A.V. Khutorskoy // Otdeleniye filosofii obrazovaniya y teoretycheskoi pedagogike. — RAO, Tsentr "Eidos", 2002. [Elektronnyi resurs] — Rezhym dostupu : <http://www.eidos.ru/journal/2002/0423.htm>
7. Yakisna osvita dla vsikh molodykh liudei : vyklyky, tendentsii i priorytety / [Red.kolehia : V. Kremen, M. Stepko, V. Ogneviuk, O. Sukholitykyn, Yu. Zavalevskyi]. — K., 2004. — 83 p.

Прийнято до друку — доктор педагогічних наук, професор Н.М. Чернуха

У перспективі вчитель-предметник на уроці має сформувати у дітей усі ці прийоми інтелектуальної роботи з тією метою, щоб набуті знання учні могли використовувати під час власної самостійної роботи з інформацією: написання повідомлень, рефератів; написання власної анотації до навчального посібника, для зацікавлення інших учнів; складання власних доповідей; пошук влучних аргументів у процесі дискусій. А це стане можливим за умови сформованої інформаційної компетентності викладачів. Важливо побачити потенційні можливості кожного школяра, створити умови для реалізації інтересів і здібностей у класі, підтримати паростки самостійності і відповідальності тих, кому належить жити і трудитися в Україні у ХХІ столітті.

Наукове видання

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

- Психологія
- Педагогіка

Збірник наукових праць № 23

За зміст поданих матеріалів відповідають автори.

Видання підготовлене до друку в НМЦ видавничої діяльності
Київського університету імені Бориса Грінченка

Завідувач НМЦ видавничої діяльності *М.М. Прядко*

Відповідальна за випуск *А.М. Даниленко*

Над виданням працювали: *О.А. Марюхненко, Л.Ю. Столітня,
Т.В. Нестерова, Н.І. Погорєлова*

Поліграфічна група: *А.А. Богадельна, Д.Я. Ярошенко, О.М. Дзень,
Г.О. Бочарник, В.В. Василенко*

відповідно до змін, внесених в цю статтю Законом України «Про авторське право і суміжні права» та іншими законами України, а також відповідно до змін, внесених в цю статтю Постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року № 750 та постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року № 751.

Відповідно до змін, внесених в цю статтю Законом України «Про авторське право і суміжні права» та іншими законами України, а також відповідно до змін, внесених в цю статтю Постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року № 750 та постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року № 751, відповідно до змін, внесених в цю статтю Постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року № 750 та постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року № 751.

Спільноті обсягає твори, які є результатом творчої праці, виконаної в писемному вигляді, з використанням функцій, що передають інформацію (наприклад, засобами засвідчення, засобами зберігання, засобами друку та іншими засобами), які використовуються для отримання інформації та її передачі, а також твори, які не використовуються.

Спільнота обсягає твори, які є результатом творчої праці, виконаної в писемному вигляді, з використанням функцій, що передають інформацію (наприклад, засобами засвідчення, засобами зберігання, засобами друку та іншими засобами), які використовуються для отримання інформації та її передачі, а також твори, які не використовуються.

Спільнота обсягає твори, які є результатом творчої праці, виконаної в писемному вигляді, з використанням функцій, що передають інформацію (наприклад, засобами засвідчення, засобами зберігання, засобами друку та іншими засобами), які використовуються для отримання інформації та її передачі, а також твори, які не використовуються.

3. Видання фундаментальних джерел

Спільнота обсягає твори, які є результатом творчої праці, виконаної в писемному вигляді, з використанням функцій, що передають інформацію (наприклад, засобами засвідчення, засобами зберігання, засобами друку та іншими засобами), які використовуються для отримання інформації та її передачі, а також твори, які не використовуються.

4. Видання фундаментальних джерел

Спільнота обсягає твори, які є результатом творчої праці, виконаної в писемному вигляді, з використанням функцій, що передають інформацію (наприклад, засобами засвідчення, засобами зберігання, засобами друку та іншими засобами), які використовуються для отримання інформації та її передачі, а також твори, які не використовуються.

5. Видання фундаментальних джерел

Спільнота обсягає твори, які є результатом творчої праці, виконаної в писемному вигляді, з використанням функцій, що передають інформацію (наприклад, засобами засвідчення, засобами зберігання, засобами друку та іншими засобами), які використовуються для отримання інформації та її передачі, а також твори, які не використовуються.

6. Видання фундаментальних джерел

7. Видання фундаментальних джерел

Ілюстровані ідеї на тему «Ідеї в творчості» викладені в цій книзі з метою уточнення ідеї та її реалізації.

Підписано до друку 22.06.2015 р. Формат 60x84/8.

Ум. друк. арк. 14,88. Обл.-вид. арк. 16,31. Наклад 100 пр. Зам. № 5-087.

Київський університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи Серія ДК № 4013 від 17.03.2011 р.

Попередження! Згідно із Законом України «Про авторське право і суміжні права» жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена на будь-яких носіях, розміщена в мережі Інтернет без письмового дозволу Київського університету імені Бориса Грінченка й авторів. Порушення закону призводить до адміністративної, кримінальної відповідальності.